

Co-funded by
the European Union

DISCO

NEWSLETTER #3

Током протеклог семестра, пројекат DISCO наставио је активности на унапређењу инструмената политике, приближавајући знања и искуства стечена кроз пројекат конкретним променама јавних политика.

У овом издању њузлетера сви DISCO партнери представљају најновије информације о унапређењима инструмената политике на којима раде у својим регионима. Шта је до сада постигнуто? Који изазови још предстоје? И када можемо очекивати усвајање ових унапређења? Заједно, доприноси партнера пружају увид у начин на који пројекат DISCO подржава унапређење инструмената политике за одрживо грејање и хлађење широм Европе.

Током протеклог семестра партнери су се окупили и у Даблину, у Ирској, на тематском догађају посвећеном техничким аспектима система даљинског грејања и хлађења. Кроз размену знања, представљање добрих пракси и студијску посету систему даљинског грејања Tallaght, партнери су истраживали на који начин техничка решења и коришћење отпадне топлоте могу допринети енергетској транзицији.

У сусрет наредном тематском догађају, који ће бити одржан на Криту у октобру, DISCO партнерство наставља да повезује јавне политике, технологију и регионална искуства – претварајући заједнички стечена знања у конкретне активности.

Наставите са читањем и сазнајте шта се дешава у DISCO регионима.

<https://interregeurope.eu/disco>

[Linkedin: DISCO Project](#)

Botoșani Municipality

City of Zrenjanin

Општина Алборг, Данска

Општина Алборг користи пројекат DISCO као подршку развоју своје нове Стратегије развоја привреде, која представља кровни документ општине у области привредног развоја, иновација и одрживог економског раста. Нова стратегија обухватиће период 2027–2030. године и наставиће да јача позицију Алборга као једног од водећих градова у Данској у области зеленог раста и индустријског развоја.

У оквиру пројекта DISCO, унапређење инструмента политике усмерено је на јачање амбиција стратегије у погледу убрзавања зелене транзиције кроз стварање бољих оквирних услова за коришћење индустријске отпадне топлоте и јачање сарадње између привреде, комуналних предузећа, институција знања и органа јавне власти. Циљ политике је и подршка развоју нових пословних могућности и индустријске симбиозе засноване на циркуларним енергетским решењима.

Ревизија Стратегије развоја привреде Општине Алборг тренутно је у току, а пројекат DISCO пружа значајан допринос овом процесу. Кроз активности међурегионалног учења, стручне анализе партнера, студијске посете и размену добрих пракси, Општина Алборг идентификује приступе јавним политикама и практична решења која могу бити укључена у нову стратегију. Истовремено, општина укључује регионалне заинтересоване стране, укључујући привредне субјекте, комунална предузећа и институције знања, како би стратегија одражавала локалне могућности и изазове.

Очекује се да ревидирану Стратегију развоја привреде Скупштина општине Алборг формално усвоји најкасније до децембра 2026. године, а њена примена почеће у јануару 2027. Након усвајања, Општина Алборг наставиће са спровођењем и праћењем унапређења политике током преосталог периода реализације пројекта DISCO, како би знање стечено кроз међурегионалну сарадњу било преточено у дугорочне резултате на локалном нивоу.

Општина Ботошани, Румунија

У оквиру пројекта DISCO, Општина Ботошани ради на унапређењу свог Акционог плана за одрживу енергију и климу (SECAP), са посебним фокусом на јачање оквира јавне политике за коришћење отпадне топлоте у системима даљинског грејања и хлађења.

Унапређење инструмента политике тренутно је у припремној фази. На основу знања стеченог кроз DISCO стручне анализе партнера, студијске посете и тематске догађаје, Општина је прецизирала свој приступ унапређењу политике типа 2, са фокусом на промене у управљању и спровођењу постојећег SECAP-а, уместо искључиво на покретање новог инвестиционог пројекта.

Планирано унапређење обухватиће посебан приступ коришћењу отпадне топлоте, заједно са унапређеним критеријумима и процесима доношења одлука за будуће пројекте даљинског грејања. Приликом ревизије биће размотрена искуства DISCO партнера у области мапирања отпадне топлоте, процене изводљивости, сарадње са заинтересованим странама, дигиталног праћења и финансирања.

Општина сада, заједно са мултидисциплинарним SECAP тимом и релевантним заинтересованим странама, укључујући S.C. Modern Calor S.A., припрема наредне кораке и бира најрелевантније добре праксе из пројекта DISCO које ће бити укључене у ревидирани документ.

У току је интерна координација са SECAP тимом на изради поглавља о коришћењу отпадне топлоте, уз континуирану подршку водећег партнера током семестара 3–5.

Планирано је да ажурирани SECAP Скупштина општине Ботошани формално усвоји до краја априла 2028. године, чиме ће бити успостављен јасан и дугорочан оквир јавне политике за будућу интеграцију отпадне топлоте у локални енергетски систем.

Град Зрењанин, Србија

Кроз пројекат DISCO, Град Зрењанин ради на унапређењу свог Средњорочног плана, са посебним фокусом на енергетску транзицију, одрживо грејање и хлађење, енергетску ефикасност и могућности коришћења отпадне топлоте и обновљивих извора енергије. Средњорочни план представља инструмент за спровођење стратешких развојних приоритета Града кроз конкретне мере, активности и пројекте.

Процес унапређења инструмента политике тренутно се налази у фази међурегионалног учења, анализе добрих пракси и консултација са заинтересованим странама. Представници Града Зрењанина и локални заинтересовани актери учествовали су на тематским догађајима, студијским посетама и у размени искустава са DISCO партнерима. Истовремено се разматрају локалне потребе и могућности за примену релевантних решења у Зрењанину. Знања стечена и добре праксе идентификоване кроз DISCO представљаће основу за дефинисање конкретних предлога који ће бити укључени у Средњорочни план.

Очекује се да резултати овог процеса допринесу увођењу релевантних мера и активности које се односе на одрживо грејање и хлађење, коришћење отпадне топлоте и енергетску ефикасност у Средњорочни план Града. Планирано је да унапређење инструмента политике буде формализовано до краја 2027. године, након спровођења потребне локалне процедуре и формалног усвајања одговарајућих измена од стране Скупштине града Зрењанина.

CODEMA – Енергетска агенција Даблина, Ирска

У оквиру пројекта DISCO, Енергетска агенција Даблина – Codema пружа подршку Савету округа Килдер у унапређењу приступа декарбонизацији система грејања кроз допринос изради наредног Акционог плана за климу округа Килдер.

Предложено унапређење инструмента политике подразумева увођење посебног поглавља о искоришћењу отпадне топлоте, подржаног практичном методологијом за идентификовање, мапирање и квантификовање извора отпадне топлоте широм округа.

Током прве фазе пројекта, Codema је развила нацрт методологије за мапирање извора топлоте на нивоу читавог округа, користећи јавно доступне податке и стандардизоване методе квантификације, тамо где су оне доступне. Овај рад представља основу за укључивање питања отпадне топлоте у локалну климатску политику и подршку будућем планирању даљинског грејања. Следећа фаза подразумева утврђивање начина на који се ове информације могу најефикасније укључити у Акциони план за климу како би се повећао њихов утицај на будуће планирање и доношење одлука.

Image: Theo Ho, Wikimedia Commons

Методологија је такође указала на одређене недостатке у доступности података, посебно у погледу приступа оперативним информацијама о кључним изворима топлоте. Отклањање ових недостатака сада представља приоритет и помоћи ће прецизнијој процени и унапређењу будућих препорука јавних политика.

Како би унапређење инструмента политике користило искуства европских добрих пракси, Codema припрема студијску посету Доњој Шлезији у Пољској. Посета ће бити фокусирана на напредне методологије мапирања извора топлоте, интеграцију GIS катастар топлоте у регионалне политике и искоришћење топлоте из постројења за пречишћавање отпадних вода коришћењем топлотних пумпи.

Акциони план за климу округа Килдер требало би да буде израђиван током 2026. и 2027. године, док се формално усвајање очекује током 2027. године, што ће омогућити укључивање резултата пројекта DISCO у коначни документ.

IRENA – Истарска регионална енергетска агенција, Хрватска

IRENA ради на унапређењу управљања и спровођења Акционог плана енергетске ефикасности Истарске жупаније. Постојећи план обухвата мере енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије у секторима зградарства, услуга, саобраћаја и индустрије. Кроз пројекат DISCO, IRENA настоји да ојача план посвећивањем веће пажње одрживом даљинском грејању и хлађењу, а посебно искоришћењу и коришћењу тренутно недовољно искоришћених извора отпадне топлоте.

Унапређење инструмента политике тренутно је у фази развоја. Знања и добре праксе прикупљени кроз DISCO стручне анализе партнера и тематске догађаје процењују се у погледу могућности њихове примене у истарском контексту. Посебан напредак остварен је кроз припремне активности повезане са идејним решењем мањег система даљинског грејања и хлађења. Неколико потенцијалних локација разматра се као перспективно. Резултати пројекта подржаће унапређење управљања, јачање капацитета заинтересованих страна и будуће укључивање мањих система даљинског грејања у регионално енергетско планирање.

Предложено унапређење требало би да буде укључено у наредни циклус припреме или ревизије Акционог плана енергетске ефикасности. Након техничке припреме и консултација са релевантним регионалним заинтересованим странама, оквирно се очекује да ажурирани инструмент политике буде упућен на формално усвајање током 2027. године.

House of Energy e.V., Немачка

Од јуна 2021. године град Хофгајсмар је члан савеза „Hessen aktiv: Die Klima-Kommunen“ и ради на остваривању циља климатске неутралности до 2050. године. Потписивањем повеље град се обавезао на израду и ажурирање свеобухватног Акционог плана за заштиту климе и прилагођавање климатским променама. Овај акциони план представља инструмент политике града Хофгајсмара који ће бити даље унапређиван захваљујући подстицајима које пружа пројекат DISCO.

Акциони план представља централну основу градске стратегије заштите климе. Између осталог, укључује анализу потрошње енергије у објектима у власништву града и на територији целог града, као и процену емисија гасова са ефектом стаклене баште.

Поред тога, Акциони план дефинише мере које су већ спроведене, оне чија је реализација тренутно у току, као и планиране мере. Континуираним унапређивањем, овај план представља кључни управљачки инструмент на путу ка климатски неутралној локалној заједници.

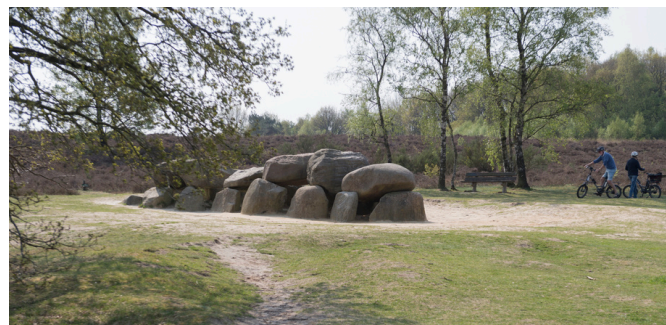
Једна од кључних области јесте даљинско грејање. Град је свој план грејања представио још у јануару 2026. године. Он, између осталог, садржи анализу потенцијалних извора топлоте из обновљивих извора енергије или отпадне топлоте. План грејања пружа бројне могућности за повезивање са добрим праксама партнерских земаља идентификованим кроз пројекат DISCO.

Од приближно 30 представљених примера, до сада је идентификовано девет приступа који имају обећавајући потенцијал за Хофгајсмар. До краја године биће одабран један или два примера. Током 2027. године они ће бити детаљније анализирани како би конкретне мере могле бити прилагођене потребама града. На овај начин Хофгајсмар користи размену искустава са другим локалним самоуправама као извор нових идеја за даље унапређење свог акционог плана. Ово прилагођавање планирано је најкасније за почетак 2028. године.

Покрајина Дренте, Холандија

У оквиру Националног климатског споразума Холандије, општинама је поверена одговорност за спровођење локалних решења енергетске транзиције у области грејања, укључујући мреже даљинског грејања. Покрајина Дренте подржава општине пружањем стручног знања, капацитета и финансијских средстава за студије изводљивости и истраживања одрживих опција грејања. Заједно са суседном Покрајином Оверејсел истражује се изводљивост регионалне јавне мреже даљинског грејања ради реализације општинских пројеката грејања.

Енергетика остаје једна од значајних тема у Холандији, уз континуиране дискусије о примени соларне енергије и енергије ветра, различитом нивоу њихове примене међу општинама, коришћењу алтернативних горива као што су зелени гас и зелени водоник, као и све већем проблему загушења електроенергетске мреже. Истовремено, питања енергетске сигурности и независности постају све значајнија на националном и регионалном нивоу.

Колективна решења за грејање добијају на значају док општине припремају обавезне програме грејања предвиђене Климатским споразумом, који морају бити завршени до краја 2027. године. Даљинско грејање све више се препознаје као једно од решења за проблем загушења електроенергетске мреже, јер смањује притисак на мрежу и истовремено подржава прелазак на одрживо грејање.

Сарадња у развоју решења за грејање је снажна, спроводе се истраживања и потенцијал мањих система даљинског грејања постаје све видљивији. Међутим, повећање обима њихове примене заостаје због недовољне сигурности улагања, ограниченог националног финансирања и чињенице да индивидуална решења за грејање и даље остају привлачна. Неопходан је значајнији искорак у области даљинског грејања – унапређење система субвенција и боља расподела трошкова и користи могли би дати нови подстицај његовом развоју

Војводство Доња Шлезеја, Пољска

У оквиру пројекта DISCO, Доња Шлезеја поставила је за циљ унапређење програма Европски фондови за Доњу Шлезеју 2021–2027 (FEDS) кроз јачање подршке искоришћењу и коришћењу отпадне топлоте.

Програм FEDS представља главни регионални инструмент путем којег се средства ЕУ усмеравају ка пројектима који подржавају економски, друштвени и еколошки развој Доње Шлезеје. Међу његовим приоритетима су унапређење енергетске ефикасности у предузећима и убрзавање транзиције региона ка нискоугљеничној економији.

Као директан резултат међурегионалног учења у оквиру пројекта DISCO, у FEDS позив за мала и средња предузећа из подрегиона Валбжих уведен је нови критеријум за доделу средстава којим се подстиче коришћење отпадне топлоте. Ова промена посебно је инспирисана стручном анализом партнера и студијском посетом Асену, где су представници Управљачког тела FEDS-а стекли практична знања о искоришћењу отпадне топлоте и механизмима подршке повезаним инвестицијама, укључујући програме јавног финансирања.

Критеријум доноси додатне бодове пројектима који користе отпадну топлоту насталу у технолошким или оперативним процесима – било унутар самог предузећа или кроз свеобухватнија решења, као што су снабдевање других корисника топлотом или повезивање са мрежама даљинског грејања и хлађења. Његова израда подржана је консултацијама са DISCO партнерима, Policy Helpdesk-ом и регионалним заинтересованим странама.

Нови критеријум формално је усвојио Одбор за праћење FEDS-а Одлуком бр. 199/26 од 21. јануара 2026. године. Потенцијалним корисницима – власницима извора отпадне топлоте идентификованих кроз регионални катастар отпадне топлоте и додатна истраживања – послато је посебно обавештење. На позив су пристигле 83 пријаве. Резултати стручне оцене и коначног избора пројеката још нису објављени.

Паралелно са тим, Инвестициона стратегија FEDS-а за финансијске инструменте ажурирана је како би укључила могућност покретања новог кредитног инструмента за улагања малих и средњих предузећа у енергетску ефикасност, укључујући искоришћење отпадне топлоте. Ово ажурирање формално је одобрио Одбор Војводства Доње Шлезеје Одлуком бр. 3761/VII/26 од 4. марта 2026. године.

Енергетска агенција Северне Шведске, Шведска

Енергетска агенција Северне Шведске сарађује са Општином Пајала на унапређењу општинског Енергетског плана. Енергетски план је стратешки документ којим се дефинише општи правац општине у питањима везаним за енергетику. Обухвата области као што су производња, дистрибуција и коришћење енергије на територији општине и представља оквир за развој локалног енергетског система на одржив, сигуран и ефикасан начин.

Током пројекта DISCO, релевантни запослени учествовали су на радионицама уживо и онлајн како би дефинисали обим и оквир процеса унапређења. Такође су добили инспирацију и нова знања од других DISCO партнера кроз студијске посете и писане примере добрих пракси.

Активности су тренутно у току. У наредној фази општина ће даље развијати идентификована унапређења и укључити релевантна искуства из пројекта DISCO у Енергетски план. Посебна пажња биће посвећена томе како план може боље одговорити на специфичне енергетске потребе и услове ретко насељене општине са хладном климом, укључујући изазове повезане са великим удаљеностима, снабдевањем енергијом и локалном отпорношћу.

Циљ је да унапређени Енергетски план буде формално усвојен и одобрен од стране Општине пре априла 2028. године.

Регион Крит, Грчка

Стратегија паметне специјализације Крита (RIS3CRETE), која представља инструмент политике овог партнера, кључни је оквир за подршку и јачање иновација широм региона. Даљинско грејање и хлађење представља нову и иновативну технологију за Крит.

Размена искустава и студијске посете реализоване кроз пројекат DISCO показале су да развој оваквих система у региону може бити изводљив и имати значајан утицај, чак и када се примењује у мањем обиму.

Знања стечена кроз пројекат користиће се за унапређење инструмента политике. Овај процес биће подржан снажном базом доказа, укључујући активно укључивање заинтересованих страна, подршку усвајању ових технологија и мере за јачање финансијске одрживости повезаних пројеката.

Као део овог процеса биће осмишљен пилот-пројекат којим ће се демонстрирати изводљивост и потенцијални утицај даљинског грејања и хлађења на Криту.

У зависности од испуњавања потребних услова и обезбеђивања финансијских средстава, очекује се да пилот-пројекат буде реализован као демонстрациони пројекат (proof of concept), пружајући практичне доказе који ће подржати ширу примену и развој ових иновативних решења у региону.

Он ће такође надлежном органу одговорном за RIS3CRETE пружити користан инструмент који ће омогућити даље унапређење инструмента политике.

Тренутно се пружа техничка подршка како би се поставили темељи за регионалну процену којом ће бити могуће ефикасно идентификовати и проценити регионалне и локалне потребе.

Botoșani Municipality

City of Zrenjanin